

Dopis biskupa Františka Václava Lobkowicze věřícím diecéze

Milovaní bratři a sestry,
okolnosti života církve v naší vlasti, spojené se zpolitizováním a soustavným zpochybňováním Zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, mne přivádí k napsání tohoto otevřeného dopisu. V něm bych Vám rád nastínil situaci, ve které se v současné době jako diecéze nacházíme.

Na prvním místě chci uvést, že není mou největší starostí, jak dopadne celý proces vydávání majetku a hmotného zabezpečení života naší diecéze. Jsem si vědom, že jsme v Božích rukách, a ať již přijde v budoucnu cokoliv, nic nás neodloučí od Boží lásky projevené v Ježíši Kristu, našem Pánu. Mou největší starostí je, zda a jak je hlásáno evangelium. Zda jsme živým lidem Božím a zda naše vztahy jsou obrazem lásky Boží. S vděčností Bohu slýchávám, že na mnoha místech tomu tak je, a s bolestí přemýšlím, jak věrně a svědomitě konat svou pastýřskou službu v situacích, které volají po nápravě. Všem, kteří žijete poctivě podle víry, kterou jste přijali jako největší dar, chci vyjádřit svou bratrskou úctu a povzbuzení.

Nemohu opomenout, že naše diecéze se nachází v oblasti, kde je jednou ze zásadních otázek problém sociální spravedlnosti. Církev nemůže zůstat stranou a je třeba mít stále na paměti, že naše láska k Bohu se poměřuje naší citlivostí vůči hmotné i duchovní chudobě našich spoluobčanů. Děkuji za službu diecézní charity i oblastních a farních charit, které jsou konkrétním naplněním služby lásky potřebným. Děkuji všem církevním školám, které se snaží formovat své žáky prostřednictvím hodnot, které nabízí křesťanství.

Další oblastí, která přináší specifické nároky, je rozmanitost naší diecéze. Není lehké reflektovat různost podmínek, v nichž naše místní církve žije a působí. Od tradičních oblastí, až po oblasti jednoznačně misijní. Od městských farností se svou anonymitou, přes ryze vesnické farnosti s bohatstvím kulturního i společenského občanského života, až po vysídlené vesnice Sudet, kde je jen pár lidí a život tak náročný. Od hustě obydlených oblastí průmyslové aglomerace táhnoucí se od Ostravy po Třinec, až po náročný život v malebných horských oblastech Beskyd a Jeseníků. Nemohu opomenout nároky několika desítek dvojjazyčných farností. A takto bych mohl ještě dlouho pokračovat. To vše činí mou pastýřskou službu velmi náročnou, a proto chci poděkovat svým spolupracovníkům na díle pro Boží království, kněžím, jáhnům i laikům.

Je pochopitelné, že důležitou oblastí mého uvažování jsou otázky související s majetkovým vyrovnáním a samofinancováním církve. Od přijetí zákona

o majetkovém vyrovnání už uplynul víc než rok a v naší společnosti neustávají diskuze o tom, zda je majetkové vyrovnání přiměřené nebo dokonce, zda je zákonné. Církev byla během tohoto období mnohokrát obviňována z hamižnosti a nejrůznějším způsobem očerňována, často s využitím polopравd a lží. Velmi by mne mrzelo, kdyby tyto informace ve Vás vyvolávaly neopodstatněnou nedůvěru a podezření. Proto Vás chci nyní seznámit s tím, jak se majetkové narovnání dotkne naší Ostravsko – opavské diecéze.

Financování církve do roku 2012

Stát, který po roce 1948 církevní majetek zabavil, nám z části výtěžku z tohoto majetku dával peníze na platy zaměstnanců církve a částečně na ostatní provozní náklady. Pád komunistického režimu, od něhož letos uplyne už 25 let, přinesl svobodu celé společnosti a také církvím. Nicméně finanční závislost církví na státu, zavedená totalitním režimem, zůstala a nadále ovlivňovala život církve. Kromě platů a příspěvků na provoz jsme dostávali od státu příspěvek na opravy budov. Při celkovém počtu 565 kostelů a kaplí spolu s 246 farními budovami, které v diecézi máme, byla průměrná roční částka na jednu budovu necelých 1000 Kč. Jen díky štědrosti věřících i mnoha dárců a díky dotacím se nám v uplynulých létech dařilo opravit mnohé kostely, které jsou významnými dominantami a kulturním bohatstvím Moravskoslezského kraje. Na některých místech bylo potřeba postavit kostely nové včetně pastoračních prostor. Nově bylo zbudováno poutní místo Panny Marie Pomocné u Zlatých Hor, které bylo rozhodnutím představitelů minulého režimu zcela srovnáno se zemí.

Majetkové narovnání

Cílem majetkového narovnání není hromadit bohatství, ale umožnit církvím stát se znovu nezávislými na státním rozpočtu. Tuto nezávislost má zajistit jednak vrácení části zabaveného majetku a jednak vyplacení finanční náhrady za majetek, který vydat nelze. Současně s tím bude během sedmnácti let postupně až k nule snižován státní příspěvek na platy zaměstnanců. Všechny zaměstnance tak musíme být schopni postupně financovat ze svých zdrojů. Už to samo pro naši diecézi znamená velký závazek, protože při současném počtu zaměstnanců (kněží i laiků), kterých má naše diecéze 358, se jedná o mzdové náklady v roční výši 100 milionů Kč. A to jsou dosavadní platy o 30% pod průměrnou výši mzdy v naší zemi. Navíc je mnoho činností vykonáváno jako dobrovolnická práce. Zmínil bych kostelnickou činnost, službu varhaníků ve farnostech, starost o čistotu a výzdobu našich kostelů. Všem, kteří v církvi obětavě slouží, chci také poděkovat.

Jako biskup diecéze se musím zodpovědně ptát, nakolik je reálné, že naše diecéze zvládne samofinancování v budoucích letech. Ekonomické analýzy ukazují, že by to reálně být mohlo při splnění několika podmínek.

Navracení majetku

První podmínkou bude moudré a efektivní hospodaření s navráceným majetkem. V celé diecézi jsme jménem biskupství a farností podali celkem 346 výzev k vydání majetku a v nich jsme požádali o vydání zhruba 22 tisíc hektarů lesních pozemků a 3,5 tisíce hektarů zemědělských pozemků. Stát s vydáváním nijak nespěchá. Do začátku března 2014 byly uzavřeny dohody o vydání majetku na 580 hektarů, což nejsou ani 3%. Doufáme, že k vydání většiny majetku skutečně dojde. Vybudovat na tomto majetku znovu fungující hospodářství, které bude pro diecézi trvalým zdrojem příjmu, určitě snadné nebude. Mám naději, že naše hospodaření v lesích přinese práci v regionu Beskyd i Jeseníků mnoha místním živnostníkům, kteří jsou dnes nuceni pracovat za nedůstojných podmínek pro velké lesnické firmy.

Společné hospodaření

Druhou podmínkou je, aby celá diecéze ještě více žila jako jedno společenství – jedna rodina, ve které existuje vzájemná starost jeden o druhého a kde slabší jsou podporováni silnějšími. Proto jsem už nyní rozhodl o tom, že bude existovat společná správa lesních majetků všech farností v celé diecézi, kterou bude zajišťovat biskupství. Farnosti samy budou formou pronájmu hospodařit se zemědělskými pozemky a 30% ze zisku z pronajatých zemědělských pozemků budou odvádět do společného fondu diecéze. V některých případech se budou farnosti příspěvkem podílet na platech svých pastoračních asistentů. Je důležité, aby jednotlivé farnosti vnímaly odpovědnost za celek a nesledovaly jen vlastní zájem a vlastní prospěch.

Využití finanční náhrady

Třetí podmínkou je zhodnocení finanční náhrady, kterou dostaneme za nevydaný majetek. V případě naší diecéze se jedná ročně o částku 156 milionů korun. Tyto prostředky nám vedle vráceného majetku mají pomoci vytvořit další zdroj pro samofinancování diecéze v budoucnu. Víme, že je nemůžeme spotřebovat, ale naopak investovat tak, aby vytvořily další zdroj příjmu pro pokrytí finančních nákladů církve v naší diecézi. Proto bude nutné rozložit tyto finanční prostředky do více druhů investic, jako jsou například konzervativní finanční investice, státní dluhopisy nebo investice do majetku. Část prostředků investujeme do akutních potřeb, jako například zateplení budovy Biskupského gymnázia nebo částečné financování spoluúčasti na projektu obnovy a zpřístupnění katedrály Božského Spasitele. Musíme však opravdu mít na paměti, že se jedná o jednotlivé investice, které jsou neodkladné a nemohou odvést významná procenta z toho, co má sloužit k životu v následujících desetiletích. Výnos z investovaných prostředků musí sloužit k podpoře pastoračních a sociálních aktivit církve na území diecéze. Už nyní – například díky finanční náhradě – začínáme financovat projekt tréninkových

prostor pro startovací byty určené pro lidi azylových domů v jejich přechodu k běžnému bydlení. O jak velké prostředky investované v sociálních službách půjde, bude záviset na schopnosti hospodaření, vlastní skromnosti a v jistě i na obětavých lidech, kteří přijmou tento náročný způsob služby.

Spoluúčast věřících

V neposlední řadě nutnou podmínkou k tomu, aby naše diecéze zvládla situaci finančního osamostatnění, je trvalá spoluúčast věřících na financování provozu církve. Opakovaně slyšíme, že církve teď bude bohatá, což některé logicky může vést k myšlence, že už není nutné svým darem církev podporovat. Opak je pravdou. Bez sbírek a darů věřících, bez sponzorů by naše farnosti nebyly nadále schopny fungovat. Jsem vděčný Vám všem, kteří svým příspěvkem činnost církve podporujete. Ročně se při kostelních sbírkách a na darech v diecézi vybere 105 mil. korun, což je velmi významná částka. Celkový současný provoz farností a biskupství po odečtení mzdových nákladů činí částku 183 mil. korun. Tato částka je částečně kryta dotacemi z dotačních programů obcí, krajů, ministerstev i Evropské unie, proto je samozřejmé, že o ně i nadále budeme žádat.

Z porovnání těchto údajů, jež známe z analýzy předchozích let života naší diecéze, si můžete učinit jasnější obraz, že období, do kterého majetkovým narovnáním vstupujeme, bude pro život naší diecéze i celé církve v naší vlasti náročné. Ale vidím to jako novou příležitost. O situaci církve v naší zemi jsme spolu s ostatními biskupy naší země informovali Svatého otce Františka při návštěvě Ad limina. Papež nám při této příležitosti řekl, že, *„na poli ekonomiky je nutné vyvinout takový systém, který by každé církevní instituci zaručil základní prostředky a svobodu k pastorační činnosti, přičemž by dbal na to, že materiální prostředky jsou určeny výlučně k duchovnímu poslání církve. Je zapotřebí pozorné bdělosti, aby církevní majetek byl spravován uvážlivě a transparentně, aby byl chráněn a zachován, a to také za pomoci důvěryhodných a kompetentních laiků.“*

Nejsou na místě úvahy o bohatství, ale naopak o skromnosti, o odpovědnosti i za budoucí službu církve v našem regionu. K této odpovědnosti patří vidět a vnímat výzvy, které před námi stojí. I takto musíme chápat prostředky – duchovní, personální i materiální, kterých se nám k tomu dostává. Kéž nás tato etapa života diecéze vzájemně posílí, upevní naši jednotu a umožní přinášet dobré plody naší služby společnosti.

Prosím Vás o modlitbu a angažovaný křesťanský život. Ze srdce žehnám.

Váš biskup František Václav Lobkowicz